

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierowca ciągnika rolniczego (834101)

Operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych i leśnych

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierowca ciągnika rolniczego (834101)

**Operatorzy wolnobieżnych maszyn rolniczych
i leśnych**

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierowca ciągnika rolniczego (834101)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [984]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane przez zespół ekspercki.

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl <http://www.itee.radom.pl>

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU.....	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD.....	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji.....	8
2.7. Zawody pokrewne.....	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Przygotowywanie do pracy ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych	9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Użytkowanie ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych	12
3.4. Kompetencje społeczne	13
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu	13
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji	14
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO	14
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	14
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.....	15
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	16
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie	17
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	17
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE.....	18
7. SŁOWNIK POJĘĆ	19
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze).....	19
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe).....	21

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Kierowca ciągnika rolniczego 834101

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Kierowca ciągnika.
- Operator ciągnika.
- Traktorzysta.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 8341 Mobile farm and forestry plant operators.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011–2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Tadeusz Budzisz – Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego, Stary Lubiejew.
- Tomasz Jagiełło – Zespół Szkół Agrotechnicznych i Gospodarki Żywnościowej, Radom.
- Tomasz Kupidura – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Małgorzata Szpilska – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Roman Kępiński – Zespół Szkół Rolniczych CKP, Grodków.
- Rafał Kozik – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Karniów.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Radosław Niemczewski – Centrum Kształcenia Praktycznego, Pleszew.
- Mariusz Szymańczak – Radomska Rada FSNT NOT, Radom.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Kierowca⁸ **ciągnika rolniczego** eksploatuje i prowadzi ciągnik rolniczy⁵ z przyczepami²⁰ oraz zagregowanymi narzędziami rolniczymi¹³, maszynami rolniczymi¹¹ lub innymi środkami technicznymi.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Kierowca ciągnika rolniczego prowadzi ciągnik wraz ze współpracującymi maszynami, narzędziami lub przyczepami, wykonując prace polowe lub transportowe w rolnictwie, ogrodnictwie, leśnictwie, budownictwie i zakładach komunalnych oraz przedsiębiorstwach, w których użytkuje się ciągnik. Kierujący pojazdem⁹ przystępując do pracy wykonuje jego obsługę codzienną¹⁴, sprawdza stan techniczny, dobiera materiały eksploatacyjne¹⁰ niezbędne przy prawidłowym użytkowaniu pojazdu, kieruje ciągnikiem rolniczym zgodnie z przepisami ruchu drogowego. Kierowca ciągnika rolniczego jest zawodem usługowym.

WAŻNE:

Kierowca ciągnika rolniczego kieruje ciągnikiem rolniczym zgodnie z przepisami ruchu drogowego oraz użytkuje ciągnik i sprzęt techniczny zgodnie z jego przeznaczeniem. Może także kierować pojazdem wolnobieżnym (np.: opryskiwaczem samojezdnym, kosiarko-sieczkarnią, kombajnem zbożowym).

Sposoby wykonywania pracy

Kierowca ciągnika rolniczego wykonuje działania polegające na:

- sprawdzeniu stanu technicznego ciągnika rolniczego i jego wyposażenia,
- agregowaniu² z ciągnikiem maszyn, narzędzi i innych urządzeń (kierowca powinien potrafić dobrać ciągnik i współpracujące z nim środki techniczne do rodzaju i warunków wykonywanych prac),
- kierowaniu agregatem ciągnikowym¹,
- usuwaniu drobnych usterek i niewielkich uszkodzeń zarówno ciągnika, jak i współpracujących z nim środków technicznych,
- myciu i czyszczeniu ciągnika rolniczego i współpracujących z nim środków technicznych, a także przeprowadzaniu niezbędnych prac konserwacyjnych,
- zabezpieczeniu ciągnika rolniczego przed uruchomieniem przez osoby niepowołane.

Nowoczesne ciągniki rolnicze są pojazdami bardzo zaawansowanymi technicznie i technologicznie, z rozwiniętymi elektronicznymi układami sterowania i diagnostyki, z rozbudowanym układem napędowym i hydrauliką. Sterowanie podzespołami ciągnika odbywa się przy pomocy elektronicznych paneli, joysticka i wielu przełączników, niekiedy także przy udziale sygnałów satelitarnych. Dlatego kierowca ciągnika rolniczego powinien aktualizować wiedzę i umiejętności, aby móc sprostać tym zadaniom.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Kierowca ciągnika rolniczego może pracować w różnych warunkach atmosferycznych i różnych miejscach, co związane jest ze sposobem wykonywania pracy z maszynami, narzędziami lub przyczepami. Kierowca ciągnika rolniczego wykonuje prace polowe lub transportowe:

- w gospodarstwie rolnym,
- w gospodarstwie ogrodniczym (sady, mateczniki, szkółki, jagodniki, uprawy warzywne i inne),
- na terenach leśnych,
- na drogach⁴,
- na placach budowy,
- na placach zakładów przemysłowych,
- w parkach i na terenach zielonych w miastach.

Kierowca ciągnika rolniczego może:

- pracować na podstawie umowy o pracę w przedsiębiorstwach oferujących usługi transportowe w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy,
- pracować na umowę-zlecenie,
- świadczyć usługi (transportowe i prac polowych) w ramach własnej działalności gospodarczej,
- wykonywać prace we własnym gospodarstwie rolnym.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Kierowca ciągnika rolniczego w trakcie pracy wykorzystuje pojazdy oraz różne urządzenia, w tym:

- ciągniki rolnicze,
- przyczepy,
- narzędzia, maszyny i urządzenia rolnicze,
- narzędzia, maszyny i urządzenia ogrodnicze,
- specjalistyczne środki techniczne przystosowane do współpracy z ciągnikiem.

Organizacja pracy

Organizacja pracy **kierowcy ciągnika rolniczego** zależy od rodzaju środowiska, charakteru, technologii i obszaru działania. Cechy charakterystyczne przy wykonywaniu zadań zawodowych to m.in.:

- indywidualny charakter pracy,
- praca kierowcy ciągnika rolniczego dostosowana do systemu prac w rolnictwie – może przebiegać w systemie jedno-, dwu- lub trzymianowym,
- praca w trudnych warunkach polowych,
- praca w zmiennych warunkach atmosferycznych.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Podczas pracy **kierowcy ciągnika rolniczego** występują uciążliwe i szkodliwe warunki pracy, np.:

- hałas ruchu drogowego o dużym nasileniu,
- zmienna (wysoka lub niska) temperatura,
- długotrwała praca w jednej niewygodnej pozycji podczas jazdy,
- drgania,
- kontakt z agresywnymi środkami chemicznymi,
- kurz,
- zapylenie,
- zadymienie.

Kierowca ciągnika rolniczego narażony jest również na czynniki niebezpieczne, takie jak:

- pochwycenie przez obracające się elementy maszyn i urządzeń,
- uderzenie przez spadające przedmioty,
- kontakt z ostrymi krawędziami,
- kontakt z gorącymi elementami.

Może to powodować:

- choroby układu oddechowego,
- choroby narządu słuchu,
- choroby układu kostno-stawowego,
- alergie,
- stres,
- schorzenia układu naczyniowego i nerwowego,
- urazy twarzy,
- urazy kończyn górnych i dolnych,
- skaleczenia, otarcia skóry dłoni,
- poparzenia ciała, szczególnie rąk.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **kierowca ciągnika rolniczego** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność układu oddechowego;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- zręczność rąk i palców,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- widzenie stereoskopowe umożliwiające ocenę odległości,
- widzenie o zmroku,
- spostrzegawczość,
- rozróżnianie kształtów,
- czucie dotykowe,
- szybki refleks;

w kategorii sprawności i zdolności

- uzdolnienia techniczne,
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- koncentracja,
- zdolność do współdziałania,
- zdolność pracy w warunkach monotonnych;

w kategorii cech osobowościowych

- samodzielność,
- dokładność,
- samokontrola,
- cierpliwość,
- odporność emocjonalna,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Aby wykonywać zawód **kierowca ciągnika rolniczego** potrzebny jest dobry ogólny stan zdrowia, a szczególnie ważne są: wzrok, słuch i koordynacja wzrokowo-ruchowa.

Przeciwwskazaniem do pracy w zawodzie są:

- zaburzenia znacznego stopnia narządu wzroku, słuchu, układu nerwowego i oddechowego,
- daltonizm,
- zaburzenia równowagi,
- znaczne ograniczenia sprawności ruchowej kończyn, zwłaszcza rąk.

W tym zawodzie konieczne jest specjalistyczne badanie lekarskie³. Osoba niepełnosprawna pod względem fizycznym¹⁵ może kierować ciągnikiem rolniczym, po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego orzeczenia w badaniu lekarskim.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** preferowane jest wykształcenie na poziomie branżowej szkoły I stopnia (dawniej zasadnicza szkoła zawodowa) o profilu mechanicznym lub rolniczym, w szczególności w zawodzie pokrewnym mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych.

Podjęcie pracy w zawodzie kierowca ciągnika rolniczego ułatwia posiadanie:

- dyplomu potwierdzającego kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie pokrewnym (szkolnym) mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, uzyskanego po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- świadectwa czeladniczego lub dyplomu mistrzowskiego w zawodzie pokrewnym mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych, uzyskanego po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze,
- suplementów Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanych na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oraz Izby Rzemieślnicze.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Pracę w zawodzie kierowca ciągnika rolniczego może wykonywać osoba posiadająca prawo jazdy¹⁸, dające:

- uprawnienia do kierowania ciągnikiem rolniczym (kat. T),

- uprawnienia do kierowania ciągnikiem rolniczym z przyczepą/przyczepami (kat. B+E), lub
- uprawnienia do kierowania ciągnikiem rolniczym z przyczepą/przyczepami (kat. C+E).

Prawo jazdy kat. T można zdobyć w wieku 16 lat. Kodeks pracy zezwala na zatrudnienie młodzieży z przedziału wiekowego 16-18 lat jedynie do wykonywania prac lekkich, które nie powodują zagrożenia dla życia, zdrowia i rozwoju psychofizycznego osoby młodocianej.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do kierowania ciągnikiem rolniczym, pojazdem wolnobieżnym¹⁷ oraz zespołem złożonym z tego pojazdu i przyczepy lekkiej²¹ uprawnia także prawo jazdy kategorii B, C1, C, D1 i D.

Prawo jazdy odpowiedniej kategorii może otrzymać osoba, która:

- osiągnęła wymagany dla tej kategorii wiek,
- uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem i orzeczenie psychologiczne o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem (o ile jest ono wymagane),
- odbyła wymagane dla danej kategorii szkolenie,
- zdała z wynikiem pozytywnym egzamin państwowy wymagany dla danej kategorii.

W zawodzie pokrewnym mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych można uzyskać tytuł czeladnika, a następnie mistrza w ramach nauki zawodu w rzemiośle. Dokumentami potwierdzającymi te tytuły są odpowiednio: świadectwo czeladnicze oraz dyplom mistrzowski.

WAŻNE:

Warunkiem wykonywania niektórych specjalistycznych prac jest posiadanie dodatkowych uprawnień. Tak jest np. w przypadku wykonywania chemicznej ochrony roślin. Wówczas kierowca ciągnika musi mieć ukończone szkolenie w zakresie stosowania środków ochrony roślin.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Kierowca ciągnika rolniczego może:

- rozszerzyć swoje kompetencje i uzyskać uprawnienia, aby pracować jako kierowca samochodów osobowych²², dostawczych i motocykli¹² oraz operator pojazdów wolnobieżnych,
- uruchomić własną działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług ciągnikiem rolniczym,
- podjąć kształcenie w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki (jako kontynuacja nauki w zawodzie mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych) i potwierdzić kwalifikację MG.42 Eksploatacja systemów mechatronicznych w rolnictwie.

Dalszy rozwój zawodowy jest możliwy po uzyskaniu świadectwa maturalnego i podjęciu studiów na wyższych uczelniach technicznych lub rolniczych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) aby potwierdzić kompetencje kierowcy ciągnika rolniczego (np. prawo jazdy kategorii: T, B+E, C+E), wymagany jest udział w specjalistycznych szkoleniach organizowanych przez ośrodki szkolenia kierowców oraz zdanie egzaminu (teoretycznego i praktycznego) przed państwową komisją egzaminacyjną w Wojewódzkim Ośrodku Ruchu Drogowego.

Kompetencje o zbliżonym charakterze, przydatne do wykonywania zawodu kierowcy ciągnika rolniczego, można potwierdzić przez:

- ukończenie kwalifikacyjnego kursu zawodowego w zakresie kwalifikacji MG.03 Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie, wyodrębnionej w zawodzie

- pokrewnym mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych. Kurs ten kończy się egzaminem organizowanym przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- ukończenie nauki zawodu w rzemiośle i zdaniu egzaminu przed Izbą Rzemieślniczą dla uzyskania tytułu czeladnika, a następnie dyplomu mistrza w wyżej wymienionym zawodzie pokrewnym.

Kierowca ciągnika rolniczego może także uzyskiwać świadectwa odbycia szkoleń branżowych w wyspecjalizowanych szkołach i ośrodkach szkoleniowych z zakresu np. nowych rozwiązań konstrukcyjnych ciągników i obsługiwanego sprzętu.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki ^S	311515
Kombajnista (kierowca kombajnu)	834102
Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych ^S	834103
Operator ciągników zrywkowych do zrywki podwieszanej	834104
Operator nasiębiernych ciągników zrywkowych	834108
Operator wielooperacyjnych samojezdnych maszyn leśnych	834110

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Wykonywanie obsługi codziennej ciągnika rolniczego.
- Z2 Dobieranie materiałów eksploatacyjnych.
- Z3 Sprawdzanie stanu technicznego narzędzi, maszyn i urządzeń rolniczych oraz innych środków technicznych współpracujących z ciągnikiem rolniczym.
- Z4 Usuwanie usterek i niewielkich uszkodzeń.
- Z5 Dobieranie ciągnika i współpracujących z nim środków technicznych do wykonywanych prac.
- Z6 Agregowanie i przygotowywanie do pracy ciągnika i współpracujących z nim środków technicznych.
- Z7 Kierowanie ciągnikiem rolniczym.
- Z8 Wykonywanie prac za pomocą agregatu ciągnikowego.
- Z9 Wykonywanie prac konserwacyjnych, mycie i czyszczenie ciągnika rolniczego i współpracujących środków technicznych.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Przygotowywanie do pracy ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych

Kompetencja zawodowa Kz1: Przygotowywanie do pracy ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, Z6, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Wykonywanie obsługi codziennej ciągnika rolniczego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie przygotowania do pracy ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych; - Budowę i działanie ciągnika rolniczego; - Typowe narzędzia i sprzęt techniczny do obsługi ciągnika rolniczego; - Czynności obsługi codziennej ciągnika rolniczego; - Poszczególne układy, podzespoły i ich położenie w ciągniku; - Dokumentację ciągnika rolniczego.	- Przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie przygotowania do pracy ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych; - Posługiwać się dokumentacją techniczną (<u>instrukcje obsługi</u>⁷, <u>instrukcje napraw</u>⁶); - Rozpoznawać mechanizmy, zespoły i układy ciągnika; - Wykonywać obsługę codzienną ciągnika rolniczego; - Oceniać stan ogumienia ciągnika rolniczego; - Smarować punkty smarne oraz sprawdzać i uzupełniać poziom oleju i płynów eksploatacyjnych w ciągniku rolniczym; - Sprawdzać działanie elementów oraz poszczególnych podzespołów i zespołów roboczych ciągnika; - Ustawiać lusterka zewnętrzne i wewnętrzne ciągnika, umożliwiając dobrą obserwację. - Sprawdzać przewidziane przepisami oświetlenie ciągnika; - Sprawdzać wyposażenie dodatkowe (gaśnice, apteczka, trójkąt ostrzegawczy); - Sprawdzać kompletność i aktualność dokumentacji ciągnika.
Z2 Dobieranie materiałów eksploatacyjnych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Cechy charakterystyczne i właściwości paliw; - Cechy charakterystyczne i właściwości środków smarnych stosowanych w ciągnikach rolniczych i współpracujących z nim środkach technicznych; - Cechy charakterystyczne i właściwości materiałów i płynów eksploatacyjnych stosowanych w ciągnikach rolniczych i współpracujących z nim środków technicznych; - Zasady doboru paliw, środków smarnych i płynów eksploatacyjnych.	- Dobierać paliwa do ciągnika rolniczego; - Rozróżniać środki smarne stosowane w ciągnikach rolniczych i współpracujących z nim środkach technicznych; - Dobierać środki smarne do ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych; - Dobierać materiały i płyny eksploatacyjne do ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych.
Z3 Sprawdzanie stanu technicznego narzędzi, maszyn i urządzeń rolniczych oraz innych środków technicznych współpracujących z ciągnikiem rolniczym	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Budowę współpracujących z ciągnikiem rolniczym środków technicznych; - Zasadę działania współpracujących z ciągnikiem rolniczym środków technicznych;	Dobierać narzędzia, maszyny i urządzenia rolnicze oraz inne środki techniczne do współpracy z ciągnikiem;

• Czynności obsługi codziennej środków technicznych współpracujących z ciągnikiem; • Dokumentację środków technicznych współpracujących z ciągnikiem.	• Oceniać stan techniczny narzędzi, maszyn i urządzeń rolniczych oraz innych środków technicznych współpracujących z ciągnikiem rolniczym; • Wykonywać obsługę codzienną narzędzi, maszyn i urządzeń rolniczych oraz innych środków technicznych współpracujących z ciągnikiem rolniczym; • Smarować punkty smarne oraz sprawdzać i uzupełniać poziom oleju i płynów eksploatacyjnych w środkach technicznych współpracujących z ciągnikiem; • Sprawdzać działanie elementów oraz poszczególnych podzespołów i zespołów roboczych środków technicznych współpracujących z ciągnikiem rolniczym; • Korzystać z dokumentacji środków technicznych współpracujących z ciągnikiem podczas ich obsługi.
--	--

Z4 Usuwanie usterek i niewielkich uszkodzeń

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Braki, usterki i uszkodzenia ciągników rolniczych; • Braki, usterki i uszkodzenia środków technicznych współpracujących z ciągnikiem rolniczym; • Zasady wykonywania drobnych napraw ciągników rolniczych; • Zasady wykonywania drobnych napraw środków technicznych współpracujących z ciągnikiem.	• Diagnozować braki, usterki i uszkodzenia powstałe w czasie pracy ciągnikiem rolniczym; • Diagnozować braki, usterki i uszkodzenia środków technicznych współpracujących z ciągnikiem; • Usuwać drobne braki, usterki i uszkodzenia ciągników rolniczych; • Usuwać drobne braki, usterki i uszkodzenia środków technicznych współpracujących z ciągnikiem.

Z5 Dobieranie ciągnika i współpracujących z nim środków technicznych do wykonywanych prac

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady dobierania parametrów pracy ciągnika¹⁶; • Zasady dobierania parametrów pracy współpracujących z ciągnikiem środków technicznych do panujących warunków pracy; • Zasady regulacji parametrów pracy ciągnika; • Zasady regulacji parametrów pracy współpracujących z ciągnikiem środków technicznych.	• Dobierać środki techniczne do współpracy z ciągnikiem; • Dobierać współpracujące środki techniczne do optymalnego wykorzystania mocy ciągnika; • Ustawiać wstępne parametry pracy ciągnika; • Ustawiać wstępne parametry pracy współpracujących z ciągnikiem środków technicznych; • Wykonywać regulacje ciągnika; • Wykonywać regulacje współpracujących z ciągnikiem środków technicznych zgodnie z wymaganiami pracy.

Z6 Agregowanie i przygotowywanie do pracy ciągnika i współpracujących z nim środków technicznych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady doboru ciągnika do współpracujących z nim środków technicznych; - Zasady doboru środków technicznych do ciągnika; - Zasady łączenia z ciągnikiem różnych środków technicznych; - Różne możliwości łączenia ciągnika ze środkami technicznymi.	- Dobierać ciągnik do współpracujących z nim środków technicznych; - Dobierać środki techniczne do ciągnika; - Łączyć z ciągnikiem współpracujące z nim środki techniczne; - Sprawdzać mechanizm sprzęgający (w tym przewody hamulcowe i elektryczne); - Zabezpieczać współpracujące z ciągnikiem środki techniczne przed rozłączeniem.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Użytkowanie ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych

Kompetencja zawodowa Kz2: Użytkowanie ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z7, Z8, Z9, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z7 Kierowanie ciągnikiem rolniczym	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska; - Zasady kierowania ciągnikiem rolniczym zgodnie z obowiązującymi przepisami; - Przepisy ruchu drogowego; - Wyposażenie obowiązkowe ciągnika rolniczego; - Zasady zabezpieczenia ciągnika przed kradzieżą, uruchomieniem i użytkowaniem przez osoby nieupoważnione.	- Przestrzegać ogólnych zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska; - Kierować ciągnikiem rolniczym zgodnie z <u>przepisami ruchu drogowego</u>¹⁹; - Interpretować wskazania przyrządów kontrolno-pomiarowych w ciągniku rolniczym; - Dobierać prędkość jazdy ciągnika do warunków jazdy; - Zabezpieczać pojazd przed niepowołanym użyciem; - Oznakowywać pojazd, <u>zespół pojazdów</u>²³ trójkątną tablicą wyróżniającą; - Używać wyposażenia ciągnika ułatwiającego proces pracy.

Z8 Wykonywanie prac za pomocą agregatu ciągnikowego	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady wykonywania prac za pomocą agregatu ciągnikowego i współpracujących z nim środków technicznych; - Techniki pracy ciągnikiem rolniczym w różnych warunkach terenowych; - Zasady transportu przyczepami; - Zasady i procedury rozpoznawania i usuwania usterek i uszkodzeń ciągnika i współpracujących z nim środków technicznych; - Zasady ruchu agregatów podczas prac polowych.	- Regulować parametry pracy ciągnika i współpracujących z ciągnikiem środków technicznych; - Rozmieszczać i zabezpieczać ładunki na przyczepie; - Sterować wewnętrznymi i zewnętrznymi podzespołami hydraulicznymi w ciągniku rolniczym; - Dobierać sposób ruchu agregatu do poszczególnych prac polowych;

	• Utrzymywać w czystości ciągnik rolniczy i współpracujące z nim środki techniczne.
--	---

Z9 Wykonywanie prac konserwacyjnych, mycie i czyszczenie ciągnika rolniczego i współpracujących środków technicznych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Cechy charakterystyczne i rodzaje środków myjących; • Cechy charakterystyczne i rodzaje środków konserwacyjnych; • Zasady konserwacji ciągników rolniczych i współpracujących z nim środków technicznych; • Zasady mycia i czyszczenia ciągników rolniczych i współpracujących z nim środków technicznych.	• Dobierać środki myjące do ciągników rolniczych i współpracujących z nim środków technicznych; • Dobierać środki konserwacyjne do ciągników rolniczych i współpracujących z nim środków technicznych; • Dobierać sprzęt do wykonania konserwacji ciągników rolniczych i współpracujących z nim środków technicznych; • Myć ciągnik rolniczy i współpracujące z nim środki techniczne, przyczepy i inne urządzenia.

3.4. Kompetencje społeczne

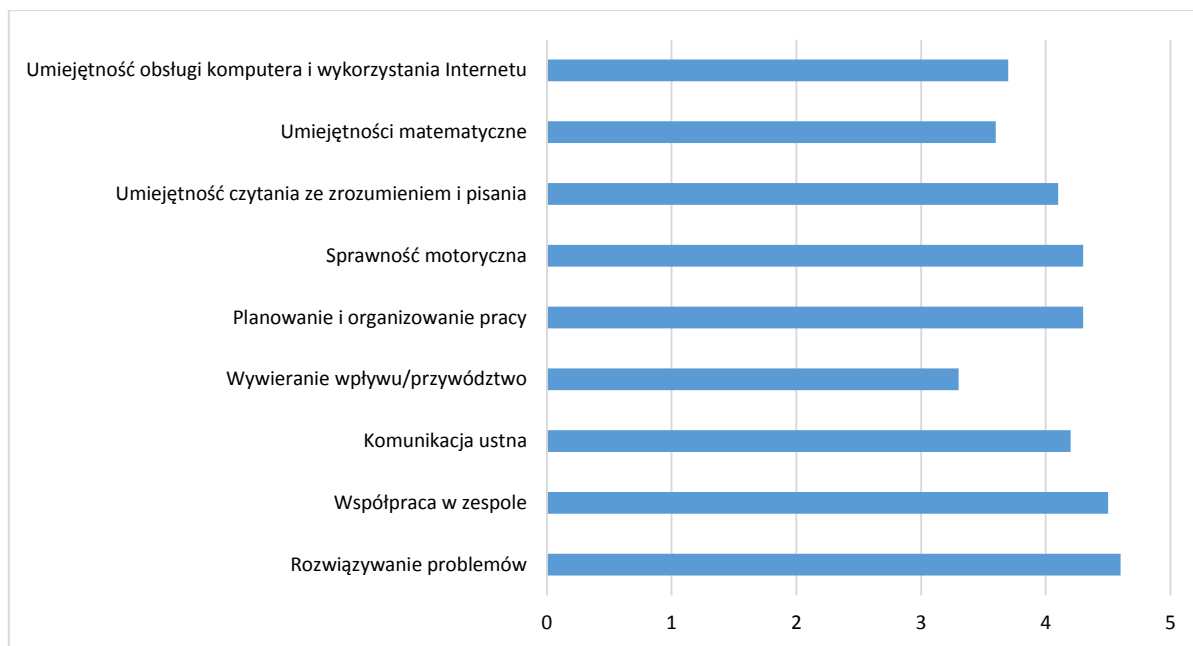
Pracownik w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za realizację zadań przygotowania i użytkowania ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych, a także przeprowadzenie ich w warunkach zapewniających bezpieczeństwo sobie i innym ludziom.
- Dostosowania zachowania do okoliczności wykonywanej pracy.
- Podnoszenia własnych kompetencji zawodowych.
- Kierowania się zasadami zgodnymi z etyką zawodową i obowiązującymi przepisami.
- Rozwiązywania problemów zaistniałych w pracy.
- Podejmowania współpracy w ramach zespołu pracowników w zakresie użytkowania ciągnika rolniczego oraz współpracujących z nim środków technicznych.
- Dokonywania oceny swojego działania dotyczącego przygotowania i użytkowania ciągnika rolniczego w ramach współpracy zespołowej oraz przyjmowania odpowiedzialności za ich skutki.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **kierowca ciągnika rolniczego**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **kierowca ciągnika rolniczego**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Zatrudnienie w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** oferują m.in.:

- gospodarstwa rolne i leśne,
- przedsiębiorstwa produkcyjne,
- przedsiębiorstwa budowlane,
- firmy drogowe,
- zakłady komunalne, w tym przedsiębiorstwa utrzymania czystości w miastach.

Kierowca ciągnika rolniczego może również prowadzić własną działalność gospodarczą w zakresie świadczenia usług ciągnikiem rolniczym w budownictwie, drogownictwie, leśnictwie lub zakładach komunalnych.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/zawody-deficytowe-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w ramach systemu kształcenia zawodowego w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego**.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu kierowca ciągnika rolniczego można uzyskać podejmując:

- kształcenie w branżowej szkole I stopnia w pokrewnym zawodzie mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych,
- kształcenie w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego (dla dorosłych) w zakresie kwalifikacji MG.03, który mogą prowadzić:
 - publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
 - niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
 - publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,

- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową, podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.
- naukę zawodu w rzemiośle (z udziałem pracodawców rzemieślników) w zawodzie pokrewnym mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych.

Kwalifikację właściwą dla tego zawodu potwierdzają Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oraz Izby Rzemieślnicze.

Szkolenie

Szkolenie na prawo jazdy odpowiednie do zawodu **kierowca ciągnika rolniczego** prowadzą wyspecjalizowane ośrodki szkolenia kierowców.

Szkolenia i kursy doszkalające dla kierowcy ciągnika rolniczego organizują:

- pracodawcy w ramach wewnętrznych szkoleń,
- instytucje szkoleniowe,
- prywatne firmy komercyjne,
- stowarzyszenia i uprawnione organizacje branżowe.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<http://www.zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) miesięczne wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** jest zróżnicowane i wynosi od 2100 zł do 5000 zł brutto.

Poziom wynagrodzeń kształtuje się:

- w przypadku osób bez doświadczenia w przedziale 2100–3000 zł brutto,
- po kilku latach pracy i uzyskaniu pewnego doświadczenia w przedziale 3000–4000 zł brutto,
- na stanowiskach wymagających wyższych kompetencji oraz dużego doświadczenia w granicach 4000–5000 zł brutto.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących zawód kierowcy ciągnika rolniczego uzależniony jest od:

- szczegółowego zakresu zadań,
- posiadanych umiejętności i uprawnień,
- stażu pracy,
- wykształcenia,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,

- rodzaju pracodawcy (prywatny, publiczny),
- liczby firm działających na danym terenie,
- regionu Polski,
- koniunktury na rynku pracowniczym.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **kierowca ciągnika rolniczego** jest możliwe zatrudnianie osób z niepełnosprawnych. Warunkiem niezbędnym do określenia możliwości dopuszczenia do pracy w zawodzie kierowcy mechanika jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza kierowania ciągnikiem rolniczym,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem zapewnienia odpowiednich pomocy technicznych – aparatów słuchowych, które skorygują tę niepełnosprawność w stopniu umożliwiającym kierowanie pojazdem oraz komunikację werbalną.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 30.06.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1260, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2222, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. prawo przewozowe (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1983).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 lipca 2014 r. w sprawie badań lekarskich kierowców i osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 250, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 8 lipca 2014 r. w sprawie badań psychologicznych osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami, kierowców oraz osób wykonujących pracę na stanowisku kierowcy (Dz. U. poz. 937).
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie certyfikatów potwierdzających spełnienie przez pojazd odpowiednich wymogów bezpieczeństwa lub warunków dopuszczenia do ruchu (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1711).
- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 16 stycznia 2013 r. w sprawie doskonalenia techniki jazdy (Dz. U. poz. 91).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne (Dz. U. Nr 157, poz. 1318).
- Rozporządzenie Ministrów Infrastruktury oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2002 r. w sprawie znaków i sygnałów drogowych (Dz. U. Nr 170, poz. 1393, z późn. zm.).

Literatura branżowa:

- Bak J.: Poznaję ciekawe zawody. Kierowca. Damidos, Ruda Śląska 2015.
- Bogusławski J. (red.): Vademecum profesjonalnego kierowcy zawodowego. Wydawnictwo CREDO, Katowice 2015.
- Lewandowska M., Niedziałek B. (red.): Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS. Wydanie II. Zakład Ubezpieczeń Społecznym, Warszawa 2013.
- Tomaszewski M., Wasiak M., Papuga Z., Skrobowski A., Żurawski A.: Nauka jazdy. Podręcznik kierowcy. Kategoria T. Wydawnictwo Liwona, Warszawa 2014.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie Mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/834103.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie Technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311515.pdf
- Ośrodek Szkolenia Zawodowego: <http://abc-szkolenia.com/swiadectwa-kwalifikacji-zawodowej>
- Ustawa Prawo o ruchu drogowym: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).

Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.

Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Agregat ciągnikowy	Ciągnik rolniczy i zagregowane z nim narzędzie, urządzenie lub maszyna rolnicza.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
2	Agregowanie	Łączenie narzędzi, urządzeń i maszyn z ciągnikiem rolniczym.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki

3	Badanie lekarskie	Badanie przeprowadzone przez uprawnionego lekarza, w celu ustalenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania ciągnikiem rolniczym.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
4	Droga	Wydzielony pas terenu składający się z jezdni, pobocza, chodnika, drogi dla pieszych lub drogi dla rowerów, łącznie z torowiskiem pojazdów szynowych znajdującym się w obrębie tego pasa, przeznaczony do ruchu lub postoju pojazdów, ruchu pieszych, jazdy wierzchem lub pędzenia zwierząt.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
5	Ciągnik rolniczy	Pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia rozwijanie prędkości nie mniejszej niż 6 km/h, skonstruowany do używania łącznie ze sprzętem do prac rolnych, leśnych lub ogrodniczych; ciągnik taki może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
6	Instrukcja napraw	Opis czynności (wraz z poglądowymi rysunkami i schematami) pozwalającymi na wykonanie demontażu, wymiany, montażu i regulacji elementów, podzespołów lub zespołów maszyn, urządzeń lub pojazdów.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
7	Instrukcja obsługi	Opis budowy i czynności niezbędnych do właściwej obsługi maszyny, urządzenia lub pojazdu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
8	Kierowca	Osoba uprawniona do kierowania pojazdem silnikowym lub motorowerem.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
9	Kierujący pojazdem	Osoba, która osiągnęła wymagany wiek i jest sprawna pod względem fizycznym i psychicznym oraz posiada umiejętność kierowania pojazdem w sposób niezagrażający bezpieczeństwu, nieutrudniający ruchu drogowego i nienarażający kogokolwiek na szkodę oraz odpowiedni dokument stwierdzający posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdem.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
10	Materiały eksploatacyjne	Materiały, które wykorzystywane są podczas pracy ciągnika rolniczego (paliwa, smary, oleje silnikowe, przekładniowe i hydrauliczne, płyny chłodzące, filtry).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
11	Maszyna rolnicza	Zawieszane lub przyczepiane do ciągnika złożone urządzenie, przenoszące energię lub ją przetwarzające, stosowane w rolnictwie lub innych gałęziach gospodarki do wykonania określonych zabiegów.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
12	Motocykl	Pojazd samochodowy zaopatrzony w silnik spalinowy o pojemności skokowej przekraczającej 50 cm ³ , dwukołowy lub z bocznym wózkiem – wielośladowy; określenie to obejmuje również pojazd trójkołowy o symetrycznym rozmieszczeniu kół.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
13	Narzędzie rolnicze	Zawieszane lub przyczepiane do ciągnika proste urządzenie, pozwalające na wykonanie określonych zabiegów w rolnictwie lub innych gałęziach gospodarki.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

14	Obsługa codzienna	Zespół czynności służących do sprawdzenia stanu technicznego pojazdu (maszyny), wykonywanych przez kierowcę każdorazowo przed uruchomieniem ciągnika.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
15	Osoba niepełnosprawna pod względem fizycznym	Osoba niepełnosprawna pod względem fizycznym może być kierującym, jeżeli uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
16	Parametry pracy ciągnika	Zbiór danych, dzięki którym możliwe jest porównanie właściwości technicznych danego pojazdu z właściwościami innego pojazdu.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki
17	Pojazd wolnobieżny	Pojazd silnikowy, którego konstrukcja ogranicza prędkość jazdy do 25 km/h, z wyjątkiem ciągników rolniczych.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
18	Prawo jazdy	Dokument stwierdzający posiadanie uprawnienia do kierowania pojazdem silnikowym lub zespołem pojazdów składającym się z pojazdu silnikowego i przyczepy.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
19	Przepisy ruchu drogowego	Zbiór zasad określających sposób prawidłowego i bezpiecznego poruszania się po drogach uczestników ruchu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
20	Przyczepa	Przyczepa – pojazd bez silnika, przystosowany do łączenia go z innym pojazdem.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
21	Przyczepa lekka	Przyczepa, której dopuszczalna masa całkowita nie przekracza 750 kg.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
22	Samochód osobowy	Pojazd samochodowy przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu nie więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą oraz ich bagażu.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
23	Zespół pojazdów	Pojazdy złączone ze sobą w celu poruszania się po drodze jako całość; nie dotyczy to pojazdów złączonych w celu holowania.	Ustawa - Prawo o ruchu drogowym: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.